

פנים אל פנים

חנוך פיבן

פעילות יצירתית
לדיון בנושאים
ערכיים

FACE TO FACE

Hanoch Piven

A creative method
for discussing
moral issues

“אמנות היא תצוגה מוחשית של רגשותינו המעודנים ביותר”

(אגנס מרטין)

השיטה של פיבן, משלבת את האמנויות בתהליך החינוכי בהנחה כי הכרח הוא לפנות זמן להסתכלות, לתשומת לב, למשחק – כדי להפיק תועלת מהרחבת ומהעמקת דרכי ההבעה והתקשורת שלנו. החוברת מבוססת על הרעיון לפיו התנסות מביאה לשינוי, וכי תהליך הלמידה, כמו החיים, יכול להיות מפתיע ומשעשע. החוברת מיועדת למחנכים במובן הרחב ביותר של המילה. לאלו שלומדים באופן פעיל ומגשרים על שונות אנושית בתוך הרחש־בש של עולמנו.

את השיטה של פיבן ניתן ליישם במגוון מרחבים – מבתי ספר יסודיים ועד למעונות גימלאים, מבתי חולים למרכזים קהילתיים, ממשות תאגידיים לארגוני יזמות חברתית וקבוצות שיח; בכל מקום בו בני אדם מבקשים לבטא עצמם ולתקשר עם אחרים. באמצעות עבודה מסוג זה – המתחפשת בתחום רב למשחק – אנו הופכים יעילים יותר בהתמודדות עם אתגרי החיים הניצבים בפנינו.

כאשר אני חושב על מפעל חייו של פיבן, צ'ארלי צ'פלין עולה במוחי. הרבה יותר מכוכבים אחרים בני זמנו, צ'פלין התנגד לסרטים “מדברים”. ואז, ב־1940, לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה, הוא יצא עם הסרט המדבר הראשון שלו, “הדיקטטור הגדול”. בסופו של הסרט, דמותו של צ'פלין, אותו ‘איש פשוט’ משופם – הנווד השובב, האקרובטי, טוב הלב – פותח את פיו לדבר על המסך לראשונה.

בתווך שבין אי־הוודאות, הציניות ומערבולת החיים עמם אנו מתמודדים בזמנים אלו, נראה כי רלוונטי במיוחד להציג בפניכם חוברת זו, שהיא בגדר תמצית השיטה שפיתח האמן הנודע חנוך פיבן.

בידיו של פיבן, צינורות מתכת הופכים לפילים. צרפו יחדיו נוצות, צדפים, קוף מפלסטיק, והרי לפניכם צ'רלס דארווין. האף של ברברה סטרייסנד הוא מיקרופון, של אלברט אינשטיין נורה, ואצל גולדה מאיר הוא פולקע. גפרורים, כבדרך פלא, מעלים באוב את שפמו של סדאם חוסיין. פניו של דונלד טראמפ עשויים מחתיכת נקניק. לאמכם, אפשר בנחת להניח, תהיינה עיני עוגיות. כל אלה הם חלק מדרך התבוננות, משחק, הבעה עצמית ותקשורת בין־אישית, המעודדת את הדמיון והמפגש האנושי – מציתה רגעים של לימוד, הבנה וצמיחה בתוך מציאות רווייה בקונפליקטים, הנשלטת לעתים קרובות בידי מכונות.

מאז חורף 2015 פיבן פעיל ב”זרעים של שלום”. ביוני אותה שנה הוא הפך לחלק מקבוצת העמיתים הראשונה שלנו. מאז, צפיתי בו מעביר סדנאות לקשת מגוונת של מחנכים, מנהיגי ציבור, פעילי שלום, אמנים ויזמים חברתיים, מהמזרח התיכון, דרום אסיה וארצות הברית. פיבן עבד גם עם מחנכים ב”זרעים של שלום” – בוגרי מגוון התוכניות שלנו – כדי ליצור את מערך הסדנאות, ארגז הכלים, אשר אתם מחזיקים בידיכם.

השימוש הטוב ביותר בעיניכם. "הוראה", אמר האמן ג'וזף בויס, "היא יצירת האמנות הגדולה ביותר שלי". בדרככם שלכם, אתם אמנים התורמים את חלקם ביצירת פני העתיד.

כפי שתראו בסרטון הווידאו, פיבן רואה פרצופים בכל אשר יפנה. בפנים אשר אנו רואים בינינו (בדמות האחר או בדמותנו) שוכנת התקווה.

"צברנו מהירות - אבל הסתגרנו בתוך עצמנו", הוא אומר. "מכונות המייצרות שפע - הותירו אותנו במחסור. הידע שרכשנו - עשה אותנו ציניים. חכמתנו - קשוחים ואכזריים. אנחנו חושבים יותר מדי, ומרגישים מעט מדי. יותר מאשר מכונות, דרושה לנו אנושיות. יותר מאשר חכמה, דרושים לנו טוב-לב ונועם-הליכות. בלי האיכויות האלה, החיים יהיו אלימים והכל יירד לטמיון".

**SEEDS
OFPEACE**

**ד"ר דניאל נח מוזס
מנהל תכניות המחנכים
"זרעים של שלום"**

תקוותי כי אתם, מחנכים מכל הגוונים, תמצאו תכנית עבודה זו - החוברת והווידאו המצורף - כמסייעת בידיכם. אנא נסו אותה, תרגלו אותה, שחקו בה, תהנו ממנה, עשו בה את

כתיבה: שרה רוטקופ הרמתי וחנוך פיבן

עריכה לשונית: שפּרה גורדון, אריק קאפּנגה ומוראד מוסא

תרגום: איתן בקרמן, ראג'י איסלים, יוסף וגנר

צילומי ילדים: נעמי יוגב

עיצוב: נואל ערפאת

בימוי וידיאו: אריק קרבר

סיוע בתהליך: יורם ביטון, מוחמד איסלים, גליה כובש, חיה שפירא,

עורב תמימי יערי, אנה דובינסקי, ג'נט סטיין פיבן וערייב זלאטימו

דיקנאות: זיגמונד פרויד, סטיב ג'ובס, נלסון מנדלה, מדונה

1. מבוא

שימוש בחפצים שכאלה, שמטבעם אינם מיועדים להבעת תפישות חברתיות או פוליטיות, יוצר אווירה משחקית ומשועשעת, כזו שתניב נקודות מבט חדשות, היכולות להיוולד רק מהקישור אל הלא־קשור. המרת חפצים רגילים לכדי ביטויים ערכיים יוצאי דופן היא החידוש של פיבן – והתענוג שלכם.

הסדנאות של חנוך פיבן, המושתתות על הבעה ב"שפת החפצים", נועדו לבחון באמצעות תהליך עומק היבטים שונים במודעות האישית ובהשקפת העולם של יחידים או של קבוצות.

במהלך דיונים בתחומים חברתיים אנו מגלים לעתים קרובות כי הבעה מילולית ישירה נקלעת למבוי סתום. שימוש כזה בשפה הרגילה מביא לכאב אישי, וביטויים לשוניים ישירים הופכים בסופו של דבר לנטולי משמעות כתוצאה משימוש יתר. לעומת זאת, הגישה הוויזואלית של פיבן מציעה תחליף המתעלה מעל המילים. היא מאפשרת לגשת בזהירות לנושאים חברתיים, בספונטניות ובהומור. באמצעות משחק היא מציידת אותנו באפשרויות למצוא זוויות התבוננות חדשות.

במהלך הסדנאות של פיבן מתקרבים המשתתפים לנושאים שברצונם לעסוק ולבטא את עצמם בהם, באמצעות ה"דוברים" בהם בחרו – החפצים. באמצעות החפצים הם מעצבים את עמדותיהם ומבהירים לעצמם ולאחרים את תפישותיהם, בדרך בה לא התנסו מעולם קודם לכן.

תוך כדי הפעילות בסדנה המשתתפים מוצאים עצמם מזדהים באופן סמלי עם חפצים (שאינם קשורים לכאורה לנושא) ואף מעניקים להם תוכן סמלי. הסדנה מבוססת על יכולתם ורצונם של המשתתפים לבחור בחפצים, להיקשר אליהם, ולאפשר לחפצים הנבחרים לייצג חלקים מעצמם: עולם הרגשות והאמונות שלהם. ה"תרגום" למילים, המגדירות את הרגשות והגישות, מגיע רק לאחר שלב היצירה – הסמל נוצר מהשילוב שבין דמיון ומחשבה.

השיטה של פיבן משתמשת בחומרים הנמצאים בביתך או סביבו. כל שנדרש כדי להתחיל הוא אוסף חפצים ישנים, כמו בובה שבורה, עכבר-מחשב שיצא משימוש, חלקי מחשב ישנים אחרים, פקקים של בקבוקים וכדומה.

2. טרום סדנה

איסוף חפצים משומשים:

בשלב האיסוף יתבקשו המשתתפים לאסוף כל חפץ אשר אינם זקוקים לו יותר בסביבתו הטבעית. ככל שיתרחב מגוון החומרים, כך ייטב. זבל, שמאטעס, פיצ'פקעס, לא משנה איך תקראו להם: העיקרון המוביל את האיסוף הוא – יותר חומרים, יותר טוב! סוד ההצלחה טמון בכמות גדולה של חפצים ובאופיים הייחודי והמפתיע.

להלן רשימת דוגמאות: בובה שבורה, כפתורים, עכבר-ישן של מחשב, חלקי מחשב ישנים, רמקולים קטנים, פקקי בקבוקים מכל הסוגים, צעצועים למיניהם, שברי חפצים ישנים מפורקים, כלי מטבח, מסגרת משקפיים ישנה, חבלים, שרונים, פרחי פלסטיק, חומרים מן הטבע כמו חלוקי נחל, אבנים שונות, צדפים ועלים.

החפצים יכולים להיות שונים לחלוטין זה מזה. לרבים מאיתנו יש בבית חפצים שונים ומשונים, ולכל אחד גישה לחומרים אחרים. אנו מציעים להניח במקום בולט ארגז, קופסה או שקית – כשבועיים לפני פתיחת הסדנה – ולכתוב מעליה שלט: "חפצים משומשים". המשתתפים מוזמנים למלא את הארגז בהדרגה, וכך תיווצר אנרגיה של איסוף ובחינה מחודשת של כל מה שיש למשתתף בביתו. החומרים והחפצים שייאספו הם כלי המשחק של המשתתפים. זהו "בנק החפצים" או "מזנון החפצים" של הפעילות.

יש להסתכל בנספח 1: רשימת חומרים וסידור מרחב מתאים.

למנחה:

סדנת היצירה באמצעות חפצים של פיבן משמשת אמצעי לתהליך רפלקטיבי וליצירת הנעה לטיפול בנושאים חברתיים, פוליטיים ואישיים. הסדנה נפתחת בהיכרות הדדית ובחשיפת המשתתפים למהות השיטה. בהמשך יוצרים המשתתפים באמצעות חפצים, כיחידים או בקבוצה, ולאחר מכן נערך דיון בו היחידים או הקבוצות משתפים את יצירותיהם.

ניתן לחוות את הסדנה במפגש אחד (אף כי באופן זה לא יבוא לכלל מימוש כל הפוטנציאל הטמון בה) או בשני מפגשים. ניתן לעבוד ביצירה אישית או ביצירה קבוצתית. המלצתנו היא לקיים מפגש ראשון בו תתבצע עבודת יצירה אישית ומפגש שני בו תתבצע עבודת יצירה קבוצתית.

הסדנה מהווה פתח לדיונים מעמיקים מכיוון שהיא מגיעה אל נושאי הדיון בדרך יצירתית וייחודית, המאפשרת למשתתפים להעלות היבטים שלא עסקו בהם קודם לכן.

בדפים הבאים מצורפים מהלכים בשני מסלולים: מסלול סדנה אישית ומסלול סדנה קבוצתית. ניתן לשלב בין השניים על פי צורך. כאשר משלבים – רצוי, כאמור, לעשות זאת בשני מפגשים נפרדים.

3. פעילות פתיחה: היכרות עם חנוך פיבן

לאחר הצפייה בסרט ניתן לקיים דיון קצר שבו המנחה ישאל (לדוגמה):

- מי יכול להצביע על חפץ מסוים באחת התמונות שאותו הצליח האמן להתאים לתו פנים כלשהו באמצעות ההקבלה הצורנית והרעיונית?
- מה מפתיע בשיטת זו?
- מה המיוחד בשפה זו?
- האם לכל חפץ יש רק משמעות אחת או שניתן להשליך על אותו חפץ משמעויות שונות על פי התחושה האישית של הצופה?

משך הפעילות: 20-30 דקות

כל סדנה (אישית או קבוצתית) נפתחת במהלך של היכרות עם חנוך פיבן ועם השפה הייחודית שפיתח, היא השפה בה נשתמש בסדנה. היכרות זו תיעשה באמצעות צפייה משותפת בסרט קצר בן 10 דקות שבו מלמד פיבן את שיטת העבודה ומזמין בהומור את המשתתפים להיכנס ל'עולמו' וליצור בעזרת חפצים.

את הסרט ניתן לראות בקישורים הבאים:

באנגלית עם תירגום לעיברית:

www.seedsofpeace.org/facetofacehebrew

באנגלית עם תרגום לערבית:

www.seedsofpeace.org/facetofacearabic

באנגלית ללא תרגום:

www.seedsofpeace.org/facetoface

למנחה:

עזרים: מחשב מחובר למסך טלוויזיה או למקרן. הגברת קול למחשב. אם אין גישה לסרט ניתן להיעזר בתמונות המצורפות בחוברת ולדון באריכות רבה יותר באותן השאלות.

חפצים 'מדברים' בדיוקנאות של פיבן

צ'ארלס דארווין

עיניים: צדפים
אף: קוף צעצוע
פה וזקן: נוצות

ברק אובמה

עיניים: דגל ארצות הברית
גבות: זרוע פסל החירות
אף: מנורת אלדין
שיניים: מסטיקים

אנג'לה מרקל
 עיניים: חרוזים כחולים
 גבות: תכשיט
 אף: כפתורים של מחשבון
 פה: מכנסיים של בובה

אלברט איינשטיין
 עיניים: גלגלי שיניים
 שיער ושפם: כבלי חשמל
 אף: נורת חשמל

לאחר שלב ההיכרות עם יצירותיו של פיבן ועם שפת החפצים, ולפני שנעבור לשלב המעשי, יש לעמוד על השוני בין הסדנאות האפשריות.

סדנה אישית:

בסדנה האישית מעצב כל משתתף, בתהליך יצירתי ייחודי, את עולמו האישי. הוא מביע את עמדותיו באמצעות כלים יצירתיים, בשפה חדשה לו. תהליך זה מאפשר למשתתף להציג את זווית הראייה ממנה הוא בוחן את המציאות, באמצעות "תרגום" הרעיונות והגישות בהן הוא דוגל לשפה אמנותית ייחודית, שאינה מילולית. בתום תהליך היצירה האישי מציג המשתתף את היצירה בפני המליאה, ועל רקע זה נערך דיון.

משום שהסדנה עוסקת בפעילות יצירתית אמנותית, אנשי הקבוצה, האמורים להגיב למשמעות התוצר בלבד, עלולים, מבלי משים, להתייחס לעיצובו של הרעיון, ואף לעשות זאת באופן פוגע. רצוי, אם כן, להתייחס בראשית הסדנה בכמה מילים לדרכי מתן משוב, במיוחד כאשר הנושא העומד לדיון נפיץ מעצם טיבו.

סדנה קבוצתית:

בסדנה הזו תבצע עבודת היצירה בקבוצות הנקבעות מראש. הסדנה הקבוצתית פותחת דלת להרחבה ולהעמקה של דיון בנושא העומד על סדר היום של הקבוצה בהיבט ערכי, חברתי או לאומי. העיסוק הראשוני בנושא נעשה באמצעות תהליך יצירתי המגדיר את עמדות המשתתפים תוך שימוש בכלים ויזואליים שאינם מילוליים.

הקבוצה מעצבת קולאז' חפצים המבטא את עמדותיה. הקולאז' אינו עוסק בעולמו של הפרט, אלא בנושא הקשור לעולמם של חברי הקבוצה. עם זאת, עצם תהליך היצירה משמש בסדנה זו כאמצעי לדיאלוג בין חברי הקבוצה. הדיון מרוכז יותר כיוון שהעמדות "מוגנות" באמצעות מטאפורות. כלי הביטוי של הדיון הם סמלים, והעיסוק בסמלים ובעיצובם מוריד את התוקפנות הנלווית, לעיתים, להבעת עמדות בנושאים שנויים במחלוקת. בתום תהליך היצירה הקבוצתי מתקיימת תצוגה של התוצרים בפני מליאה, המלווה בדיון. אין ספק שהדיון במליאה עשוי להיראות שונה לחלוטין כאשר הוא מבוסס על העיצוב הויזואלי של ההיבטים האידיאולוגיים.

4. ביטוי באמצעות חפצים – תרגיל חימום

משך הפעילות: 20-25 דקות

למנחה:

רצוי לחלק מראש את המשתתפים לקבוצות שבין 4 ל-6 משתתפים, כדי לא לגזול זמן מעבר ל-15 דקות. כך שלב השיתוף יתקיים במקביל. מטרת השיתוף בין חברי הקבוצה היא לאפשר לכל משתתף להתנסות בעיבוד ראשוני של הבחירות שלו, לקראת השלב הבא שהוא שלב היצירה באמצעות חפצים. בשלב זה אין לאפשר שאלות או התייחסויות כלשהן בין חברי הקבוצה.

סדנה אישית:

- המנחה מבקש מכל משתתף לגשת למאגר החפצים ולבחור שלושה חפצים בלבד:

- חפץ המייצג אותי.
- חפץ המייצג את המשפחה שלי.
- חפץ המייצג עוצמה שלי/ חלום עתידי (את החפץ השלישי ניתן להתאים לנושא הסדנה: אני כתלמיד/ אני כאזרח ישראלי/ אני כיהודי או מוסלמי)

(משך הזמן לבחירת החפצים: 10 דקות)

- כל משתתף (או מדגם של משתתפים המעוניינים בכך, אין לחייב) מציג את החפצים שבחר בפני חברי קבוצה.

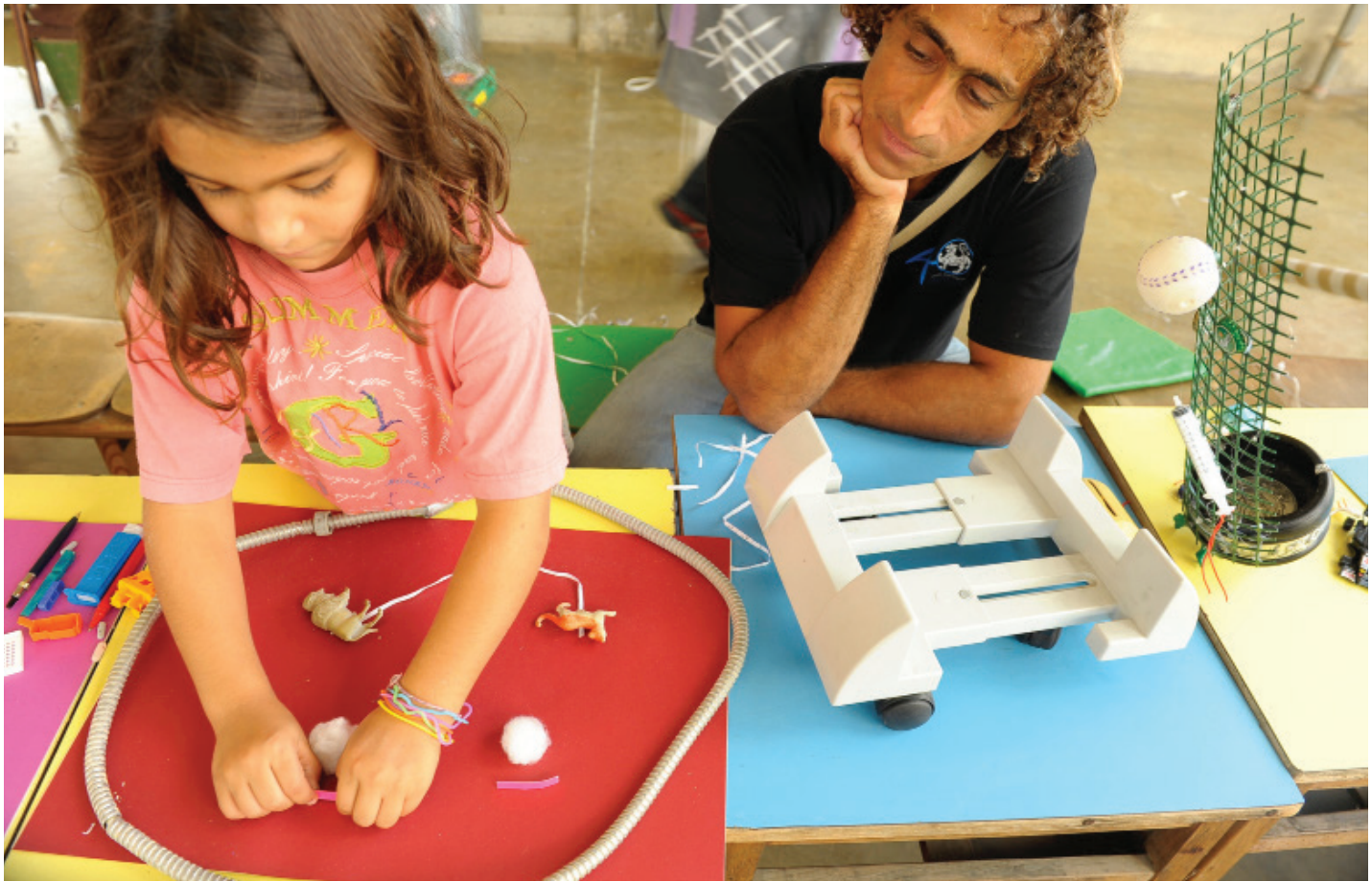
סדנה קבוצתית:

- המנחה מבקש מן המשתתפים לגשת למאגר החפצים.

- כל משתתף בוחר שלושה חפצים בלבד לפי הרשימה:

- חפץ המייצג אותי.
- חפץ המייצג עוצמה שלי.
- חפץ המחבר אותנו לנושא הסדנה (לדוגמה: מהי הקהילה עבורי), מה אומרת ישראל/פלסטין עבורי, מהי פעילות קהילתית עבורי, מהו שלום עבורי, מהו חינוך עבורי. קיימת גם אפשרות להסתייע בחפץ השלישי על מנת לייצג את ה"אחר", אם לשם רוצים לכוון את הסדנה.

(משך הזמן לבחירת החפצים: 10 דקות)

למנחה:

בסדנה הקבוצתית יש לשלב זה שתי מטרות עיקריות: הראשונה היא לאפשר היכרות (לפעמים ראשונית) בין חברי הקבוצה הודות ל'דיבור באמצעות חפצים'. השנייה היא להציף בפני הקבוצה מגוון דימויים ורעיונות המתייחסים לנושא בו היא עומדת לעסוק, באמצעות היצירה, בשלב הבא. חשוב להקשיב היטב לבחירות של כל חברי הקבוצה, כי החפצים שנבחרו נושאים משמעויות ורעיונות שיסייעו לנו ליצור בשלב הבא.

זמן השיתוף בקבוצה משתנה על פי גודלה. יש להקפיד על כך שמשך הזמן המוקצב לכל משתתף לא יעלה על 2 דקות.

משך הזמן האופטימלי לשלב הזה הוא כ־20 דקות.

החפץ השלישי מכוון לנושא שבו יעסקו ביצירה הקבוצתית בשלב הבא. לכן, בעת ההנחיה לבחירת החפץ השלישי על המנחה להיות רגיש לעובדה שבחירה זו מגדירה בפני המשתתפים את נושא הסדנה.

כל משתתף מעביר את שלושת החפצים לשולחן הקבוצה שלו, ולאחר שכל חברי הקבוצה חזרו עם חפציהם מתקיים שלב הצגת הבחירות בפני החברים. על הקבוצה לקבוע ראש-קבוצה, שיקפיד כי כל אחד מחברי הקבוצה יקבל 2 דקות להצגת הבחירות שלו.

1. כל משתתף מציג את החפצים שבחר בפני הקבוצה ומנמק את הבחירה.

2. לאחר שסיים המשתתף להציג את חפציו, הוא מניח אותם על משטח העבודה המונח במרכז השולחן. כך נוצר בהדרגה על משטח העבודה מאגר חפצים המייצג את חברי הקבוצה, את עוצמותיהם ואת דעתם על הנושא בו עוסקת הסדנה.

5. יצירה

סדנה אישית:

משך הזמן ליצירה: 45-60 דקות.

הפעילות היצירתית היא אישית. לאחר שלב החימום של בחירת החפצים, המסמנים את המשתתף ואת גישתו או את תחושתו כלפי נושא שהוגדר מראש (אישי, ערכי או חברתי), המשתתף יוצר באמצעותם יצירה בחפצים.

המשימה תוגדר במדויק על פי נושא והתמקדות הסדנה. דוגמאות אפשריות מובאות להלן:

- אני יוצר דיוקן אישי
- אני כאזרח ישראלי/פלסטיני/אחר
- אני כיהודי/מוסלמי/נוצרי
- אני כמנהיג בקהילה/ארגון/שדה וכו' שלי
- אני כ... (חשבו על זהויות רבות שהן חלק מאיתנו)

למנחה:

1. בשלב זה מומלץ להקריא את עשרת העקרונות של פיבן ליצירת קולאז' מחפצים (נספח 2)

2. בשלב זה ניתן להוסיף חפצים ללא הגבלה.

3. במהלך היצירה המשתתף אינו אמור להסביר את היצירה למשתתפים האחרים.

סדנה קבוצתית:

משך הזמן ליצירה: 60-70 דקות

בסוף השלב הקודם בסדנה הקבוצתית קיבלנו מספר חפצים שבחרו חברי הקבוצה ומייצגים אותם, את עוצמותיהם ואת עמדותיהם כלפי נושא שהוגדר מראש, אישי או חברתי, שבו עוסקת הסדנה. חפצים אלו הם בסיס היצירה שתיווצר ותעסוק במשמעויות הרלבנטיות לנושא.

לרשותכם ערימת חפצים שבחרתם. בחנו את החפצים שעל השולחן ונסו ליצור איתם "דימוי חזותי המייצג את...". דוגמאות אפשריות לנושא הדימוי: דיוקן סימלי של הקהילה (הכיתה, בית הספר, העיר, המדינה). דיוקן של נער/ה יהודי/ת, פלסטיני/ת, הודי/ת וכדומה. דיוקן סימלי המייצג את העיסוק של חברי הקבוצה: מחנך, מדריך, מנהיג, וכדומה. דימוי סימלי המייצג מושג אבסטרקטי: השלום, דיאלוג, דו קיום, יצירה, חינוך וכדומה.

חשוב להגדיר את הנושא בבהירות על פי מה שרלוונטי במיוחד לצרכי הקבוצה שלכם.

למנחה:

1. בשלב זה מומלץ להקריא את עשרת העקרונות של פיבן ליצירת קולאז' מחפצים (נספח 2)

2. לפני שמתחייבים על דימוי מסוים, כדאי לבדוק כיוונים שונים.

3. ברגע שמחליטים על כיוון מסוים, ניתן להוסיף עוד חפצים ללא הגבלה על מנת להדגיש ולדייק את הכיוון שנבחר.

4. לאחר שהקבוצה והמנחה מסכימים שהיצירה מדויקת, מדביקים את החפצים על משטח העבודה הקבוצתי.

5. על חברי הקבוצה לנסח כותרת - מילה או משפט - המייצגת את העבודה. את הכותרת ניתן לכתוב על היצירה או לצידה.

6. על חברי הקבוצה לבחור נציג להצגת היצירה הקבוצתית במליאה, ונציג נוסף או שניים כדי לענות על שאלות.

7. היצירה הקבוצתית מבוססת על דיון והסכמה בין חברי הקבוצה. במהלך שלב זה של הסדנה חברי הקבוצה אינם אמורים לתת הסברים על היצירה למי שאינו חבר בה.

6. דגשים ייחודיים לתהליך היצירה בחפצים

תהליך היצירה בחפצים הוא ייחודי ומזמן למשתתפים חוויה שונה מהרגיל. על כן כדאי למנחה לזכור את העקרונות הבאים, שייקלו עליו את תהליך הליווי וההכוונה הן בסדנה האישית והן בסדנה הקבוצתית.

- רוב בני האדם נוטים להקדים ולחשוב על רשימת רעיונות או מושגים מילוליים ואז להוציא אותם אל הפועל בעשייה. בתהליך הנוכחי הם מתבקשים שלא לעבוד עם מילים בצורה שכלתנית, אלא לנסות להגיע לרעיונות דרך החפצים והאסוציאציות המפתיעות שהם מעלים.

- מומלץ להתחיל את שלב היצירה, ה'משחק', בחפצים המונחים על השולחן: להזיז אותם, להביט בהם מזוויות שונות ולראות ההקשרים והרעיונות הנובעים מהם.

- ככל שייבחנו יותר החפצים הללו, כך גדל הסיכוי לרעיונות חדשים, אשר ייוולדו מתוכם ולא מתוך רעיונות המקובעים כבר בראשיהם של המשתתפים.

- בשלב זה, כל עוד החפצים אינם מודבקים, יכולים המשתתפים לבדוק המון אפשרויות, להביא חפצים חדשים, לשבור ולשנות חפצים, לשנות כיוון ולהתחיל מחדש.

- הנטייה הראשונית של המשתתפים היא להכניס חפצים רבים מאוד ליצירה, כאשר לכל אחד מהם משמעות משלו. אולם שלב חשוב בתהליך הוא הזיקוק וההתכנסות של כלל החפצים לתוך הדימוי כללי של היצירה, דימוי אשר ניתן פשוט להסביר במילה או במשפט את מהותו. לדוגמה: "נחל", "גיבור על", "אפליקציית מחשב", "דיוקן של", "תמנון".

- לאחר שהדימוי המרכזי הוגדר יהיה קל לקבוצה לערוך את החפצים, להחליט מה חשוב יותר ומה פחות, ולהשאיר רק את מה שמסייע להעברת המסר של הדימוי.

- חיפוש וניסוח הכותרת, מילה או משפט, יכול לעזור מאוד בשלב זה, כי הכותרת מסייעת למקד את תשומת הלב ברעיון המרכזי.

7. שיתוף ודיון

משך הזמן: 20-60 דקות (תלוי באופי, גיל וגודל הקבוצה ונתון לשיקול דעת המנחה)

העיקרון בשלב השיתוף זהה, בין אם הסדנה אישית או קבוצתית.

בסוף שלב היצירה מציגים את התוצרים בצורה אנכית, נשענים על קיר, על משענת כסא או על כן ציור. מספר דקות יוקדשו על מנת להתבונן ביצירות. כל יחיד או קבוצה יסתכלו על יצירתם ויזכרו בתובנות בורגשות שצפו בזמן העבודה.

חשוב לתת זמן ליחיד או לכל קבוצה (אם מדובר בסדנה קבוצתית) לשתף בעבודה, אבל יש לתחום את משך זמן הדיבור באופן אחיד.

למנחה:

שאלות אפשריות לדיון: • מה הרגשתם בזמן שיצרתם את העבודה? • האם היו קשיים כלשהם במהלך היצירה? מה היו הקשיים? איך התגברתם? • מה למדתם על עצמכם? • האם עשיתם פעם "תרגום" מסוג זה לדעות או לתחושות שלכם? הסבירו. • מה תרמה לכם הפעילות במובן זה? • האם היה תוצר שהפתיע אתכם? איזה? מדוע? • האם שמעתם או ראיתם משהו שלא חשבתם עליו קודם לכן? מהו? • האם יש משהו שלדעתכם היה צריך להופיע בתוך מגוון היצירות שראינו, ולא הופיע? מהו? מדוע? • מה אנו יכולים ללמוד על הקבוצה שלנו מתוך העבודות שראינו? • מהן המסקנות שאנחנו יכולים להסיק מתוך העבודות? • איזו פעולת המשך אתם מציעים לעשות אחרי מפגש זה?	במהלך השיתוף ניתן לשאול את היוצר שאלות הבהרה ("למה התכוונת כאשר...?"). אין לאפשר הבעת ביקורת שלילית. הביקורת עלולה לשתק משתתפים אחרים החוששים ממנה, והם עלולים לבחור שלא להציג את עבודותיהם בפני הקבוצה. בתום השיתוף עורכים דיון כללי על העמדות כפי שהשתקפו בעבודות שהוצגו וגם על תהליך העבודה הייחודי שנחווה במהלך הסדנה.

מחוויותיה של מחנכת שהשתתפה בסדנה / גליה כובש

מול מצע היצירה הלבן נתבקשתי ליצור. חדוות היצירה לא היססה לה. שרידים אחרונים של סקפטיות ובלבול, של תחושת השיפוט התמידי: מה יגידו, שהרי מעולם לא הצטיינתי ביצירה על גבי גיליון.

החלטתי לצאת למסע. משום מה, התחושה היתה חזקה ממני והחפצים הונחו והורדו ללא הבנה של מה אני באמת יוצרת. רגע אחד של סדר היה כשחנוך הציע לי רעיונות. ככה, בחיוך, ללא שיפוט, הוא היה שם. ומשם – משם המחסומים הוסרו.

הוסרו עד כדי התלהבות וקריאות שמחה. עד כדי התרגשות והבנה. עד כדי דמעה של הבנה – שזו הניבטת אלי מן החפצים היא אני. גם בלי שאסביר הכל, אלא רק חלק קטן, אולי רק את העיניים או האף, שיתפתי בתחושה של חיבור את חברי לקבוצה שנוצרה. פיסה של קרטון שראיתי בעיני כספינה הייתה משהו אחר לגמרי בעיניו של אחר בקבוצה. והייתה הכלה, והנאה, וחיבור, ומכאן – הקסם הזה ברגע שבו הורדו כל מחסומי השפה והתקשורת.

משם, מן השפה החדשה, המחברת בין כולנו, התחלנו משהו חדש.

גליה כובש היא מחנכת המתגוררת בצפון ישראל.

הגעתי לסדנה בתחושה של כבדות. אני שוב מובלת למקום היצירתי שאין לי אותו כרגע. עייפה ומוטרדת נתבקשתי לבחור חפצים. עצם היציאה אל השולח העמוס הכבידה. ממול ראיתי את החפצים ובדמיוני החלטתי לעשות עבודה קלה, לבחור מראש. אלא שאז, כשהתקרבת, עטפה אותי חדוות משחק שלא ידעתי על קיומה עדיין בי.

עושר החפצים גרם לי למשש, לבדוק, לקחת לסל ולהוריד. קולו המרגיע של חנוך בשלב ההתבוננות החל לחדור אל נפשי כמנגינה. עדיין ניכרו סימנים חיצוניים – מה השכן לוקח ומה זו שאני מכירה לוקחת ומה יגידו אם לקחתי את אלה.

מיומנת ומנוסה מסדנאות רבות הפעלתי את הטכניקה שתמיד עבדה: תוך כדי איסוף התחלתי לרקום סיפור בראשי, כזה שיספק, שיתאים, שיהיה ראוי בדיוק למה שמתבקש. נאבקת בעצמי בין כוחות "נגמור עם זה – נבצע את המשימה" לבין הסקרנות לגבי הסדנה החדשה, החדווה החלה להתפשט בעורקי. תחושה שלא הרגשתי זמן רב.

הסל התמלא. כמודדת בגדים בחנות עשירה ומגוונת התחלתי למלא, למשש, להריח, להפוך כל חפץ, לגלות את קיומה מחדש של שפופרת משחת שיניים ישנה, רגל של בובה. העיקר שאקח, שלא אתחרט. תחושת הכיף החליפה את הכבדות, לא ראיתי עוד את שכני האוספים. לפחות לא כאן, ליד השולחן. שם, בעמידה אל מול השולחן, ממעוף הציפור, התבוננתי בבחירותי.

נספחים

1. רשימת חומרים וסידור מרחב עבודה

חומרים לסדנה:

- קרטוני ביצוע או קאפה - משמשים כבסיס לעבודה.
- לעבודת יחידים מומלץ גודל של 35 על 50 ס"מ או רבע גיליון
- לעבודה קבוצתית מומלץ גודל של 50 על 70 ס"מ או חצי גיליון.
- מגוון ניירות צבעוניים לכיסוי הקרטונים. ניירות קאנסון (או כל נייר צבעוני אחר).
- מספריים וסכיני חיתוך.
- דבק פלסטיק לבן.
- אקדחי דבק חם ומילויים (רצוי אקדח לכל 6 משתתפים).
- יש לדאוג למפצלים ולכבלים מאריכים חשמליים.
- קערות פלסטיק חד פעמיות או סלסלות לאיסוף חומרים.
- מגוון חפצים ישנים. לדוגמה: בובה שבורה, כפתורים, עכבר מחשב ישן, חלקי מחשב ישנים, מקוללים קטנים, פקקי בקבוקים מכל הסוגים, צעצועים ישנים מפורקים, מכשירים אלקטרוניים מקולקלים, כלי מטבח, מסגרת משקפיים ישנה, חבלים ושרוכים, פרחי פלסטיק, חומרים מן הטבע: חלוקי נחל, אבנים שונות, צדפים, עלים.

סידור החדר בשלב העבודה:

את המקום שבו נערכת הסדנה יש לחלק לשני מרחבים (ניתן לעשות זאת באותו חדר או בשני חדרים נפרדים). במרחב אחד, או בחלק מן החדר הגדול, מסדרים כיסאות במעגל, לצורך ניהול דיון. במרחב השני יש להציב שולחנות עליהם יעבדו המשתתפים. על שולחנות אלה יש לשים את משטחי העבודה לכל משתתף (או לכל קבוצה בסדנה קבוצתית). יש להקציב מספר דקות לשם בחירת ה"פינה האישית" בה יעבוד כל אחד מן המשתתפים. כל משתתף בוחר את המקום הרצוי לו. על כל שולחן יש אקדח דבק חם אחד או יותר.

חשוב: יש לדאוג לנקודת חשמל ליד (או בכל) שלחן או לחילופין כבל מאריך שמגיע עד לשולחן. יש לוודא שהכבל יוצמד לרצפה באמצעות טייפ דביק (גאפר טייפ) כדי למנוע אפשרות שאנשים יתקלו בו וימעדו.

בנוסף יש להכין שולחנות שעליהם יהיו תיבות או קופסאות עם החפצים שונים. זהו 'מזנון החפצים'. אנו מציעים לעצב מקום צבעוני, מזמין ומרגש, אשר במרכזו יש לפרוש את מזנון החפצים על כמה שולחנות מחוברים. רצוי למיין מעט את החפצים ולפרוש אותם כך שיהיה נוח להתבונן בהם, לזהות אותם, להחזיקם ולהזיזם. אנו מציעים לארגן את החפצים באופן שיאפשר סדר כלשהו בתוך הבלגן. אסור שמזנון החפצים ייראה כמו ערימת זבל ולכלוך.

על שולחן נפרד יש להציב: כמה זוגות מספריים, סכינים יפניים, סלוטייפ ועוד. דבק פלסטי לבן ידביק את רוב דברי הנייר והפלסטיק הקלים, לשימוש לפי צורך. הכלי החשוב ביותר להדביק בו בסדנה הוא אקדח הדבק החם. יתרונותיו הם מהירות וקלות ההדבקה. חשוב שיהיו בסביבה גם כמה כלי עבודה כמו פליירים, פטיש ומברג.

2. עשרה עקרונות חשובים ליצירת קולאז' בחפצים

1. יותר – זה טוב יותר!

בשלב הראשון, ככל שיעמדו לרשותכם חומרים רבים יותר כך תהיינה לכם אפשרויות רבות יותר ליצור.

2. אל תתכננו!

ככל שתבואו פתוחים יותר, בלי דעה קדומה, ללא רעיון מוכן, כך תוכלו לשים לב ולהתמקד בדברים שיופיעו מולכם.

3. תנו להם להוביל – הקשיבו להם

הניחו לחפצים להוביל אתכם. הם יראו לכם את ההזדמנויות ואת הדרך. אין צורך לדאוג. בסוף התהליך – העבודה תהיה שלכם. אתם תחליטו כיצד בדיוק היא תיראה, אבל החפצים יפתחו בפניכם את האפשרויות ויעזרו לכם לבחור את הכיוון. במילים אחרות: חשוב לרסן את הצורך הכפייתי בשליטה.

4. עזרו לתאונות הטובות לקרות

ככל שתיפתחו יותר לצירופי מקרים, כן ייטב, אבל הדבר החשוב ביותר הוא לעזור ל"תאונות הטובות" לקרות. להגדיל את הסיכויים שהן תופענה.

5. ניסוי ותהייה

ככל שתנסו אפשרויות רבות יותר בכל מצב, כך תגדילו את הסיכויים למצוא את החלק המתאים לכל תחום ומקום.

6. רומא לא נבנתה ביום אחד

גם אם העבודה נראית בהתחלה נורא, זוהי רק ההתחלה. בהדרגה העבודה תשתפר, מפני שהמיומנות שלכם תתפתח. אתם תהיו הראשונים שתבחינו בכך!

7. עבדו בעמידה

כך תהיה לכם יותר אנרגיה פיזית, זווית הראייה שלכם מול היצירה תשתנה כל הזמן, ותוכלו לבחון אותה טוב יותר בכל רגע נתון.

8. גמישות

היתרון הגדול של יצירה וביטוי באמצעות חפצים הוא בכך שמאומה לא מודבק ולא נטבע בדיו או בצבע על הנייר. הגמישות רבה וניתן לערוך ניסיונות רבים לשיפור היצירה שלנו. כדאי לנצל את הגמישות הזו ולא להתפתות להדביק ולקבע את החומרים מהר מדי.

9. אל תבואו על סיפוקכם בקלות

גם אם לדעתכם מה שעשיתם נראה טוב, כדאי לזכור ששינויים קטנים יכולים לגרום לעבודה להיראות אפילו טוב יותר. כדאי לכם להרשות לעצמכם ניסיון נוסף לשיפור.

10. הרשו לעצמכם לשחק

ככל שתשחקו יותר, כך תאפשרו למוח להשתחרר יותר ממגבלותיו ולהיכנס למרחב מוגבל פחות בידי מודעות עצמית מוגזמת. דווקא מתוך המשחק והשעשוע ייוולדו הרעיונות הטובים.

קורות חיים: חנוך פיבן

pivenworld.com

לדבריו לאתגר את הדעות הקדומות הנטועות עמוק בראשינו, לפרקן ולהרכיבן מחדש בתוך העולם המשחקי והמוגן של האמנות.

ערכת לימוד זו מתבססת על ניסיון של חמש עשרה שנה בעבודה לצד מחנכים, מטפלים ויועצים אירגוניים בארבע יבשות, בעשרות מדינות ובמאות סדנאות.

פיבן הוא עמית של 'זרעים של שלום'.

חיינו של האמן חנוך פיבן הם קולאז' של מקומות, חוויות והשפעות.

פיבן נולד וגדל באורוגוואי והתגורר בישראל, בארה"ב ובספרד והוא מרבה להסתובב בעולם וללמד תקשורת יצירתית באמצעות אמנות ומשחק. ההזדמנות להתגורר בין תרבויות שונות אפשרה לו לפתח גמישות מחשבתית ויכולת הקשבה למגוון דעות.

יצירותיו של פיבן התפרסמו במיטב כתבי העת בעולם, בין היתר ב"טיים וב"ניוזוויק" בארה"ב, "דר שפיגל" בגרמניה, ה"טיימס" בלונדון ו"הארץ" בישראל. ספרי הילדים של פיבן, אשר התפרסמו בשפות שונות, אומצו על ידי מחנכים על מנת להוות בסיס ללמידה על יצירתיות ולביטוי משחקי ייחודי.

בעקבות היצירה לילדים החל פיבן לבקר בבתי ספר ולקיים סדנאות תקשורת חזותית באמצעות טכניקת הקולאז' בחפצים יומיומיים אותה פיתח. הקולאז' בחפצים מאפשר

About Hanoch Piven

pivenworld.com

Hanoch Piven is an artist whose work stimulates us to look playfully at our world and reconstruct what we are used to seeing in one preconceived way, and discover it in a fresh way.

Hanoch's colorful and witty collage portraits have appeared throughout the last 25 years in many international magazines and newspapers such as *Time*, *Newsweek*, *Rolling Stone*, *The Guardian*, *Der Spiegel*, and *Ha'aretz*.

In addition, Hanoch has written and illustrated many children books, including "What Presidents Are Made Of," elected by *Time Magazine* as one of the 10 Best Children's Books of 2004, and also created programs for Israel's Educational TV.

Schools and other education institutions throughout Israel, the United States, and other countries

have adopted his collage method to make art and visual communication more comprehensible and achievable for children and adults alike. Hanoch has taught this easily accessible collage method, which opens a window into the basic principles of visual communication and creativity, to groups in a variety of sectors such as education, business, government, and social entrepreneurship.

In the past years, Hanoch has used his playful workshops as an engaging space for Palestinian and Israeli youth and adults to meet, play, communicate, and create together.

Hanoch, a 2015 Seeds of Peace Fellow, was born in Uruguay, raised in Israel, educated in New York City, and currently divides his time between the two warm Mediterranean cities of Tel Aviv and Barcelona.

Appendix 2: The Piven principles for creating a collage

1. More – is MORE!

In the first stage, the more objects are available, the more possibilities you will have for creating.

2. Don't plan!

The more open you are at the outset, without prejudices, without any prepared ideas, the more you will be able to pay attention and focus on the things that appear before you.

3. Let them lead – listen to them.

Let the objects lead you. They will show you the opportunities and the way. There is nothing to worry about. At the end of the process, the work will be yours. You will decide exactly what it looks like, but the objects will show you the possibilities and help you choose the direction. In other words, it is important to restrain the obsessive need for control.

4. Help good accidents happen.

The more you open up to coincidences, the better; the most important thing is to increase the chance that "good accidents" will happen and to notice when they do.

5. Trial and error.

The more possibilities you try out in each situation, the greater the chances of finding the appropriate parts for each area and place.

6. Rome wasn't built in a day.

Even if the work looks terrible at first, it is just the beginning. The work will improve gradually, because your skills will develop. You will be the first to notice this!

7. Work on your feet.

By doing so, you will have more physical energy, your point of view in front of the work will change all the time, and you will be able to study it better at any given point.

8. Be flexible.

The great advantage of creating and expressing yourself through objects is that nothing is stuck down and fixed in ink or paint on the paper. There is considerable flexibility, and you can try many different options to improve your work. It is worth taking advantage of this flexibility. By doing so, don't be tempted to glue and fix the materials too quickly.

9. Don't be too easily satisfied.

Even if you think what you have done looks good, it is worth remembering that small changes could make your work look even better. Give yourself another opportunity to make an improvement.

10. Allow yourself to play.

The more you play, the more you give your brain the opportunity to free itself from its restrictions and enter a space that is less held back by self-awareness. The best ideas are born out of play and amusement.

Room Arrangement

- Divide the place where the workshop is held into two areas (this can be in one room or two separate rooms).
- In one area, or in a separate room, arrange chairs so that the opening part of the workshop (watching the video about Piven) can be held.
- In the second area, set up tables where the participants will work. Work boards should be set out on these tables for each of the participants (or for each group in a group workshop). A few minutes should be allowed for each participant to choose his or her own “personal corner” in which to work. It’s important for participants to choose places that suit them.
- On each table, provide one or more hot glue guns. There should be an electrical outlet by each table, or an extension cable reaching each table. The cable should be taped down to the floor with gaffer tape to prevent anyone tripping or falling over it.
- On separate tables, place the boxes containing the different objects. This is the “buffet of objects.” We suggest designing a colorful, inviting, and exciting place, with the buffet of objects spread out over a number of connected tables.
- The objects should be slightly sorted, and spread out in a way that makes it easy to look at them, identify them, hold them, and move them.
- We suggest organizing the objects in such a way as to enable some kind of order within the muddle. The buffet of objects must not look like a heap of junk.

Appendix I: List of materials

- Cardboard or foam board – as a sturdy basis to work on.
- For individual work, the recommended size is around 35 x 50 cm, or 14 x 20 inches. For group work, the recommended size is around 50 x 70 cm, or 20 x 28 inches.
- A variety of colored papers to cover the board or cut shapes with.
- Scissors. White plastic glue. Hot glue guns and refills (ideally one hot glue gun for every six participants) – make sure there are power strips and extension cables.
- Disposable plastic bowls or baskets for collecting materials.
- A variety of old objects. For example: a broken doll, buttons, old computer mouse and other computer parts, small loudspeakers, bottle tops of different kinds, broken toys, broken electronic devices, kitchen utensils, old glasses frames, ropes and laces, plastic flowers, natural materials, like pebbles, stones, shells, leaves.
- It is very important to stay away from the usual materials seen in 'craft and recycled materials workshops' such as pipe-cleaners, empty yogurt bottles, and egg cartons.

An educator shares her own experience / *Galia Kovesh*

I arrived at the workshop feeling heavy, tired, and troubled. Just having to go up to the table was burdensome. But as I drew near, I felt the joy of playing that I did not know I still had in me. The variety of objects led me to touch, examine, pick up and put down. Hanoch's voice soothed my soul.

At first, I was still a little nervous. What is my neighbour taking, I wondered? What will they say if I take this object or that one?

I had taken many workshops. I made use of the technique that had always worked in the past: while collecting the objects, I began weaving a story in my head, one that would do, one that would suit, one that would be just what was asked for.

"Let's get this over and done with," I thought to myself. Yet curiosity stopped me short, and pleasure began to spread through my veins, a feeling I had not experienced for a long time. I began feeling, touching, smelling, turning over each object, discovering the renewed existence of an old tube of toothpaste, a doll's leg. My heaviness was replaced by a sense of fun. I no longer noticed what my neighbors were collecting.

I decided to set out on the voyage. For some reason, the feeling was stronger than me, and the objects were picked up and set down without any understanding of what I was actually creating. A moment of coherence came when Hanoch came by and suggested a few ideas. Just like that, with a smile, without judgement, he was there. From there, the barriers came down.

They came down with enthusiasm and cries of happiness to the excitement and understanding that the one peering out at me from the objects was me.

Even without my explaining everything, but just a small part, perhaps just the eyes or the nose, I shared the sense of connection with my fellow members of the group that had formed.

And there was inclusion, and pleasure, and connection – a magical moment when all the limitations of language came down. That new language that connected us all, allowed us to perhaps, start, something new.

Galia Kovesh is an educator who lives in the north of Israel.

To the facilitator:

During this stage of sharing, the creator can be asked clarification questions (“what did you intend by ...”). The focus must be on the meaning of the work, not critical opinions about the artistic design. Negative criticism should be avoided. Criticism may silence other participants, who may choose not to present their work to the group.

After sharing, hold a general discussion on the positions and viewpoints, as reflected in the works presented, and also on the unique process that the participants experienced in the workshop.

Here are some possible questions for discussion:

- What did you feel while you were creating this work?
- Were there any difficulties during the work?
What were the difficulties?
- How did you overcome them?
- What did you learn about yourselves?
- Have you ever made such a “translation” of your opinions or feelings?
- What did the activity contribute to you in this sense?
- Was there a piece that surprised you? What was it? Why?
- What conclusions can we draw from the works?
- What follow-on activity would you suggest after this meeting?
- Is there any relevance between this process and other experiences in your life?

7. Sharing the Creations

Duration: 20 – 60 minutes (depending on the nature, age, and size of the group, and at the discretion of the facilitator)

At the end of the hands-on stage of creative work, the products are presented in an upright position, propped up against the wall, a chair back, or an easel. A few minutes will be devoted to looking at the works. Each individual or each group will look at their own work and share its essence with the assembly. It is important to pay attention to the insights and emotions that came up while creating it.

It is essential to find the balance between allowing time for the individual or group to share their creations in a personal way, and making sure time on stage is allocated in a uniform way.

6. Unique Emphases for the Process

The process of creating the collage is unique, and therefore the facilitator should remember the following principles – which will guide both the individual and group workshops.

- For the most part, people's inclination is to first think of a list of ideas or verbal concepts, and then put them into practice through action. In contrast, in this process, participants are asked not to formulate ideas with words using reason, but to try to provoke ideas through the juxtaposition of objects. This could be a challenging and confusing situation, yet it is important to allow it to happen and be contained.
- The clues for the answers are in the objects selected at the previous stage. Therefore, it is recommended to 'play' with the objects on the table; move them around, look at them from different angles, and observe the connections and ideas that arise from them.
- The more these objects are studied, the greater the chance of ideas organically emerging from them, and not from prefixed ideas in the participants' minds.
- At this stage, the participants explore possibilities, bring in new objects, take apart and adapt objects, and even make a fresh start.
- An important part in this process is the refining and focusing of all the objects into a central idea, an image whose essence or concept can be simply explained in a word or a sentence. For example: "a river," "a superhero," "tool kit," "an octopus."
- After the central image and its message have been defined, it will be easy for the group to edit and arrange the objects on the board, and leave only the essential items that communicate that message.

- Looking for and formulating the title, in a word or sentence, can be very helpful at this stage as the title helps focus attention on the central idea.

Duration: 60 - 70 minutes

Group Workshop:

At the end of the previous stage of the group workshop, we encountered a number of objects chosen by the group members to represent themselves, their strengths, and their personal or social positions on the predefined topic dealt with in this workshop. These objects are the basis for the work of art to be created, as they already carry diverse meanings relevant to the topic.

Formulating the group task: In front of you is a pile of objects that you as individuals have chosen. Examine the objects on the table, and try to create with them a visual image representing the theme of the workshop.

It's important to define a subject that will have personal relevance to the participants and, if possible, that will define a common ground for them.

Below are a selection of possible topics:

- A portrait of our family/community/class/organization/country.
- A portrait of a Christian/Muslim/Jew/Hindu/Buddhist, etc.
- A portrait of a leader/manager/educator/changemaker in my community.
- An abstract theme such as Peace/Education/Creativity/Coexistence?

To the facilitator:

At this stage, read out Piven's 10 rules for creating a collage of objects (see Appendix 2).

Please make sure the participants pay attention to the following:

- Before the group commits to a particular image, it is worth exploring different directions.
- As soon as a decision is taken with regard to a particular direction, more objects can be added without limit in order to emphasize and refine the chosen direction.

- The group work is based on discussion and agreement among the members of the group.
- After the group and the facilitator agree that the work is accurate, the objects are glued on the board using the hot glue guns (handle the glue guns with caution!)
- The members of the group formulate a title – a word or sentence – that represents the work. The title can be written on or alongside the work.
- The group chooses a representative to present the work to the entire assembly, and to answer questions.

5. The Actual Creation

Duration: 45 - 60 minutes

Personal Workshop:

The creative activity is personal. After the warmup stage of choosing objects symbolizing the participants and their approach, or their feeling with regard to an issue that has been defined in advance (personal, ideological, or social), the participants use these objects to create a work of art.

The task will be precisely defined according to the topic and focus of the workshop.

Some possible examples are given below:

- I create a self-portrait.
- Self portrait as a citizen of ...
- Self portrait as a Christian/Muslim/Jew/Hindu/Buddhist, etc.
- Self portrait as a leader/manager/educator/ changemaker in my community.
- Myself as a ... (think of the many identities that are part of each of us).

To the facilitator:

At this stage, read out Piven's 10 rules for creating a collage of objects (see Appendix 2).

Participants may, at this stage visit the buffet of objects and choose many new objects to add to their creation according to their needs.

The second is to bring up before the group a range of ideas relating to the topic the group is going to be dealing with at the next stage. It is therefore worth paying close attention to the choices made by all the members of the group because the selected objects carry significance and ideas that will help them in their creation at the next stage.

The time for sharing in the group varies according to the size of the group. Allocate to each participant no more than two minutes. The optimal time to be given to this stage is around 20 minutes.

To the facilitator:

The third object is aimed at the subject that the group will deal with at the next stage. Therefore when giving the instruction to choose the third object, the facilitator must be aware of the fact that this choice defines the topic of the workshop for the participants.

Each participant takes the objects to the group table. When all members of the group have returned with three objects, their choices are presented to the group. The group must choose a leader who will ensure that each member is given a maximum of two minutes to present his or her choices.

Each participant presents the selected objects to the group, explaining the reasons behind the choice.

After introducing them, the objects are left on the work canvas at the center of the table. In this way, a pile of objects gradually forms on the canvas, representing the members of the group, their strengths, and their opinions on the topic discussed in the workshop.

This stage has two main objectives. The first is to provide a first experience in “speaking through objects,” a space for each member of the group to introduce himself/herself and express his/her voice.

Duration: 20 - 25 minutes

Personal Workshop

Ask participants to approach the 'buffet' of objects and ask each one to choose three objects:

- An object that represents 'me'.
- An object that represents 'my family or my community.'
- An object that represents 'a dream' I have for the future.

The third object should always vary according to the workshop theme.

Allow 10 minutes for choosing objects and then ask participants to share with each other their choices and ideas in couples or groups.

To the facilitator:

Divide participants into groups of four to six in advance, so as not to take up more than 15 minutes. No questions or comments should be allowed among the members of the group as this is only a warm up intended to make the participants comfortable with the use of the language.

Group Workshop

Ask participants to approach the 'buffet' of objects and ask each one to choose three objects:

- An object that represents me.
- An object that represents a strength/quality of mine that relates to the workshop's theme.
- The third object will always connect us to the subject that the workshop is dealing with. Below are several examples:

- An object that represents community.
- An object that represents justice.
- An object that represents peace.
- An object that represents community engagement.
- An object that represents my feeling towards Israel/Palestine/India/Pakistan.
- An object that represents the American dream for me.
- An object that represents education.

There is also the possibility of using the third object to represent the "other," if the aim is for the workshop to go in this direction.

Allow 10 minutes for choosing objects and then ask participants to share their choices within their group, limiting each member of the group to talk for 1-2 minutes.

4. A warmup to the language

After familiarizing ourselves with Piven's work and the language of objects, and before going over to the practical stage, let us look at the difference between the two workshops.

Personal Workshop

In the personal workshop, each participant creates their own personal world. This process enables them to present the viewpoint from which they examine their reality by "translating" their ideas, emotions and attitudes in a non-verbal artistic language. At the end of the process, the individual participants present their art creations to the entire group.

Because the workshop deals with an artistic and creative activity, members of the group are liable, unintentionally, to criticize the artistic value of the idea, and even to do so in a hurtful way. It is therefore desirable at the beginning of the workshop to talk in a few words about productive ways of giving feedback, especially when the subject that is up for discussion may be explosive. What matters here is the meaning of the work and the process of creation, not the evaluation of the artistic result.

Group Workshop

In this workshop, groups (which should be preassigned) create the artwork together. The group uses the creation of a collage to stimulate a discussion of the various aspects of the subject dealt with.

The hard edges that sometimes accompany discussions of group identity are blunted by means of the visual metaphors. The tools of expression are symbols, which can capture and focus controversy. The completed collages should be displayed to the entire workshop for a larger discussion that will acquire its own distinctive sounds and intonations.

Angela Merkel

Eyes: Blue beads

Eyebrows: earrings

Nose: Calculator buttons

Mouth: Doll's trousers

Albert Einstein

Eyes: Cog wheels

Hair and moustache: Electric cables

Nose: Light bulb

Objects 'speak' in Piven's art

Charles Darwin

Eyes: Shells

Nose: Toy monkey

Mouth and beard: Feathers

Barack Obama

Eyes: The American flag

Eyebrows: The arm of the Statue of Liberty

Nose: Aladdin's lamp

Teeth: Chewing gum

3. Meeting Piven

Duration: 20 - 30 minutes

Each workshop starts with getting to know Hanoch Piven, his work, his language, and his method which will be used in the workshop. This familiarization will be achieved by watching a short film in which Piven invites us to enter "his world."

Following the screening of the film, a brief discussion can be held where the facilitator asks several questions such as:

1. What is special and surprising in this method of creation?
2. Can you point out a particular object in one of the pictures which resonates with you due to a successful matching the artist has succeeded to make to a facial feature both morphologically (structural, related to the shape, form) and conceptually?
3. Does each object have only one meaning, or can different meanings be applied to the same object according to the personal feelings of the viewer?

The film 'Face to Face' can be seen here:

To the facilitator:

The technical needs to view the film are a computer connected to the Internet, a screen or projector, and sound amplification for the computer.

If there is no access to the film, the pictures in the following pages can be used, and the same questions can be asked at greater length.

It is important to remember and emphasize that the objects in Piven's work have both a morphological and a conceptual significance.

English without subtitles:

www.seedsofpeace.org/facetoface/

English with Hebrew subtitles:

www.seedsofpeace.org/facetofacehebrew/

English with Arabic subtitles:

www.seedsofpeace.org/facetofacearabic/

2. Pre-Workshop

Duration: 2 weeks prior to workshop

At the collection stage, participants are asked to collect any object or item that they no longer need from its natural environment.

The greater the variety of materials, the better. Bits and pieces, tchotchkes, knickknacks, junk – call them what you will. The main principle for this collection is the more materials, the better! The secret of success lies in a large quantity of materials, and in their unique and surprising nature.

A list of examples might include: a broken doll, buttons, an old computer mouse and other computer parts, small loudspeakers, bottle tops of all kinds, other toys, pieces of broken objects, kitchen utensils, old glasses frames, ropes, laces, plastic flowers, natural objects like pebbles, stones, shells, and leaves.

We all have countless items like that at home. The objects can be diverse and completely different for each workshop. About two weeks before the workshop is held, we suggest setting up a crate, box, or bag in a prominent place, and writing a sign on it “Used Objects for Piven Workshop”.

The participants are invited to fill the box gradually, thus creating an energy of collecting and re-examining what each one has at home. The collection of materials and objects provides the tools for the participants. This is what we will call from now on: the “buffet of objects”.

Look at Appendix I for a list of materials and room arrangement needs.

To the facilitator:

Piven's workshop models the reflective process and introduces a method, a practice, to confront social, political, and personal issues. Each workshop begins with an explanation of this method. The participants then create art, individually or in a group; this is followed by a discussion where individuals or groups share their artwork.

The workshop can take place in one or two sessions, either in a setting in which each participant creates an individual creation or in groups, where each group interacts and creates together. In the following pages, two tracks are presented:

a personal workshop track,
and a group workshop track.

The two can be combined as necessary. When they are combined, it is preferable to hold two separate sessions.

Our recommendation is to hold an initial meeting for individual, personal, work, and a second meeting for group work.

I. Prologue

Hanoch Piven's workshops, based on expression through "the language of objects," offer an in-depth exploration of different aspects of personal awareness as well as the worldview of individuals or groups. Often we find that the available vernacular surrounding social issues runs into mindless controversy; ordinary language cannot be used without causing us personal pain, and direct verbal expression of perceptions and attitudes can implicate us in the production of dead language.

Piven's visual method goes beyond words to offer an alternative. It enables us to approach social issues safely with spontaneity and humor. His method equips us to search for new perspectives by playing with objects.

During Piven's workshops, participants express themselves through the objects, they formulate their positions, and clarify to themselves and one another what their own approaches are, in a process never experienced before.

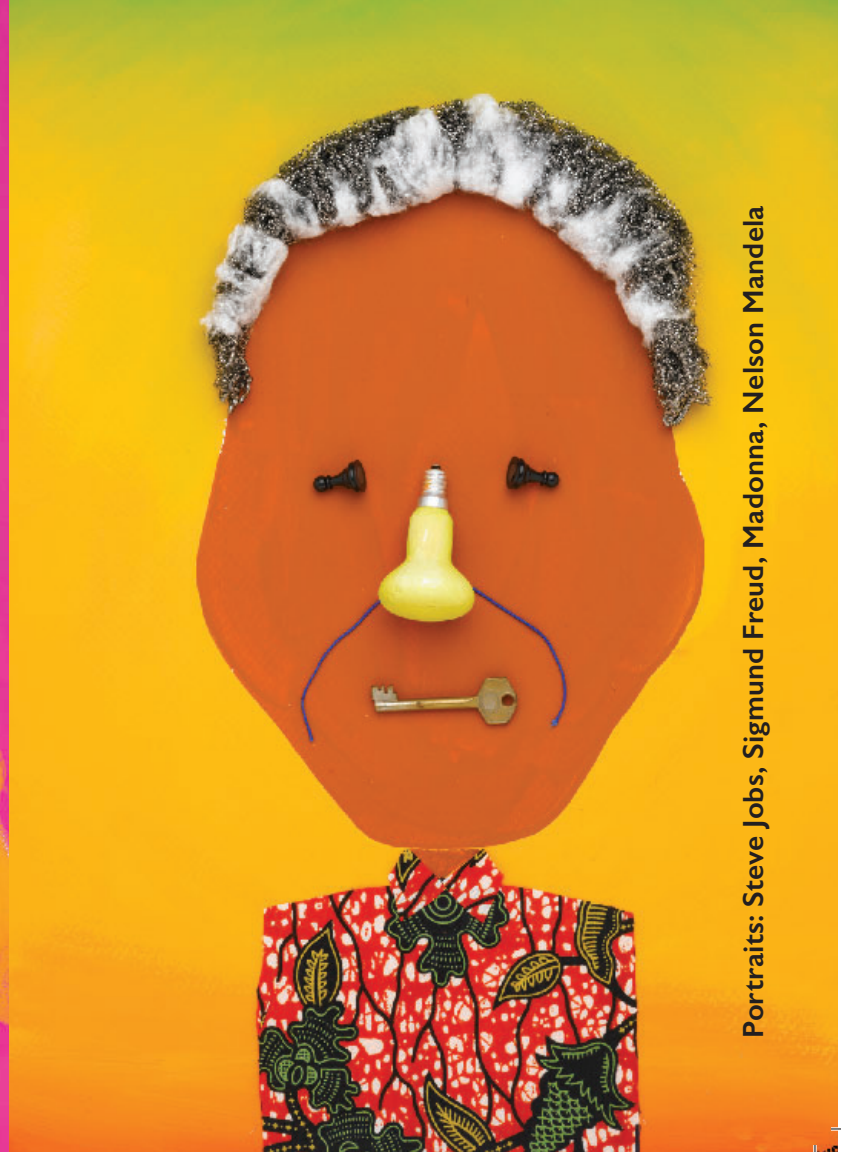
The workshop is built on the ability and willingness of participants to approach inner issues, to reflect on and express themselves about them through the "spokespeople" that they choose: the objects. They allow the selected objects to represent parts of them: their world of emotions and beliefs.

The "translation" into words that define the feelings and attitudes only comes about after the work; the symbol is produced from the connection between imagination and thought.

This method makes use of materials lying in and around your home. The use of objects that are not normally used for presenting a social or political

perspective is likely to create a playful and humorous space, one that will lead to the consideration of new viewpoints that are only made possible by connecting the unconnected. Transforming ordinary objects into extraordinary moral expressions is Piven's innovation – and your pleasure.

Portraits: Steve Jobs, Sigmund Freud, Madonna, Nelson Mandela

homes, from hospitals to community centers, from corporate headquarters to grassroots organizations and dialogue groups; it can be used wherever human beings want to express themselves and communicate.

Through this kind of work, which masterfully disguises itself as play, we become more effective at confronting what must be confronted and engage with the challenges we face.

When I think of what Hanoch Piven is doing, Charlie Chaplin comes to mind. Far longer than other stars of his era, Chaplin resisted “talkie” films. Then in 1940, at the brink of World War II, he came out with his first “talkie,” a movie called *The Great Dictator*.

At the end of the film, Chaplin’s character, much like his usual mustached everyman, that whimsical, acrobatic, kindhearted vagabond, opens his mouth to speak on screen for the first time.

“We have developed speed, but we have shut ourselves in,” he says. “Machinery that gives

abundance has left us in want. Our knowledge has made us cynical. Our cleverness, hard and unkind. We think too much and feel too little. More than machinery we need humanity. More than cleverness we need kindness and gentleness. Without these qualities, life will be violent and all will be lost.”

I hope that you, educators of all kinds, will find this curriculum, the booklet, and the accompanying video, helpful. Please test it out; practice it; play with it; enjoy it; make the best use of it that you can. “Teaching,” said the artist Joseph Beuys, “is my greatest work of art.” In your own ways, you are artists doing your part to create the future.

As you will discover in the video, Piven sees faces everywhere he goes. It is in the faces that we see among us (one another and ourselves) where hope resides.

SEEDS OF PEACE

Daniel Noah Moses, Ph.D.

Director of Educator Programs, Seeds of Peace

Written by: Sarah Rotkop Haramati and Hanoch Piven

Text Editing: Shifra Gordon, Eric Kapenga and Murad Musa

Graphic Design: Nawal Arafat

Translations: Eithan Beckerman, Rajy Isleem, Joseph Wenger

Photography: Noomi Yogev

Assistance throughout the process: Yoram Biton, Mohammed Isleem, Galia Kovesh, Haya Shapira, Oraib Tamimi Waari, Anna Dubinsky, Janet Stein Piven and Uraib Zalatimo

Introduction / *Daniel Noah Moses*

"Art is the concrete representation of our most subtle feelings."

Agnes Martin

In the midst of the uncertainty, acrimony, and turbulence that we confront in our world today, it feels particularly relevant to introduce this booklet, which distills a practice developed by the celebrated artist Hanoch Piven.

In Piven's hands, metal scraps become elephants. Put together feathers, shells, a plastic monkey, and Charles Darwin appears. Barbara Streisand's nose is a microphone, Albert Einstein's a light bulb. Matches somehow conjure up the moustache of Saddam Hussein. Donald Trump's face is made from bologna. Your mother very well might have cookies for eyes.

All of this is part of a way of seeing, of playing, of expressing oneself and communicating in the midst of our conflict-ridden realities dominated so often by machines. The goal is to encourage the imagination and humane interactions in order to spark moments of learning, understanding, and growth.

Since the winter of 2015, Piven has been actively involved with Seeds of Peace. In June of that year,

he became part of the first cohort of Seeds of Peace Fellows. Since that time, I have seen him conduct workshops for a diverse range of educators, civic leaders, peace activists, artists, and social entrepreneurs, from across the Middle East, South Asia, and the United States. Piven has also worked with graduates of our various Seeds of Peace Educator programs to put together the curriculum, the toolbox, that you hold in your hands.

Piven's method, this curriculum, integrates the arts into education with the assumption that it's critical to take the time to look, to notice, to play - that we benefit from expanding and deepening our methods of expression and communication. This booklet is based on the idea that practice makes a difference, and that learning, like life, can be surprising and joyful. This book is for educators in the broadest sense. It is for those who actively learn and engage across difference with fellow human beings and the hurly burly of our world.

Piven's practice can be applied in a variety of contexts, from elementary schools to nursing